

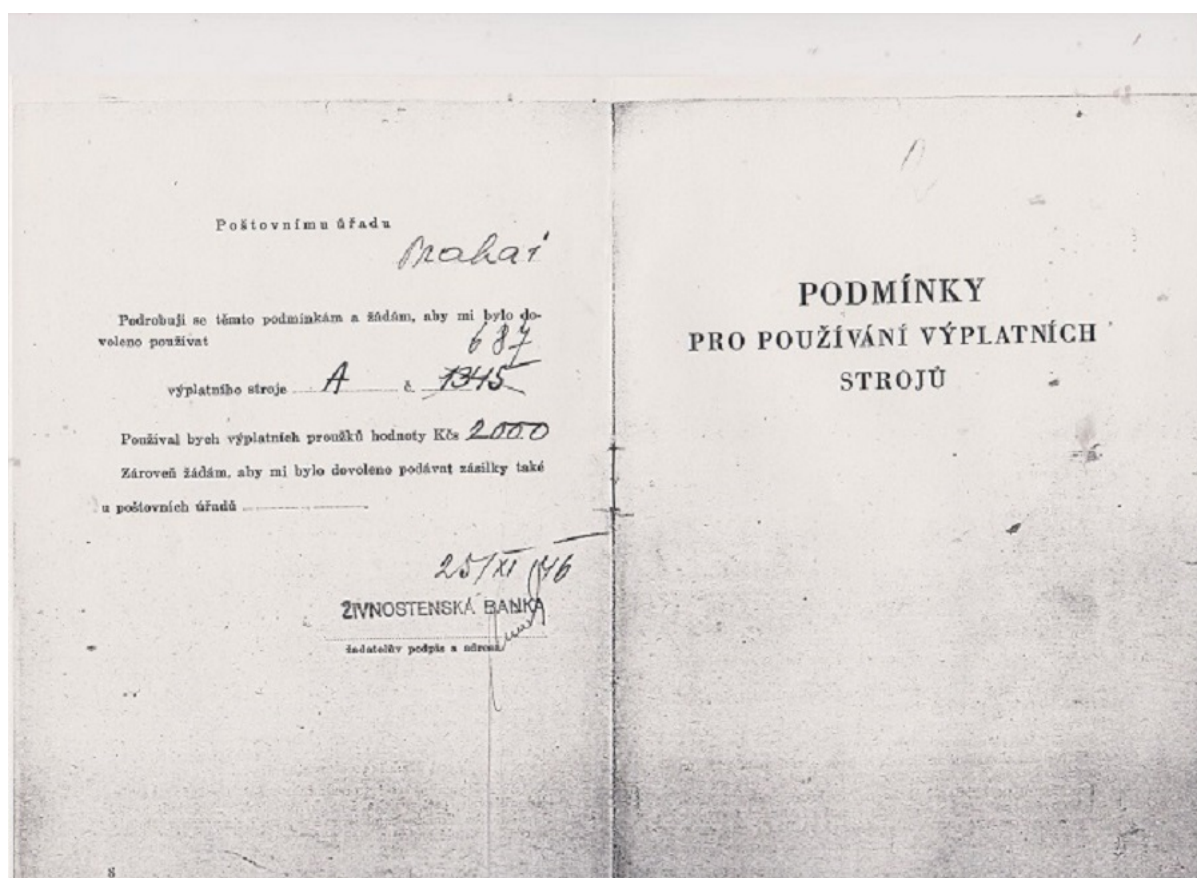
Z mého filatelistického archivu (2)

Podmínky pro užívání výplatních strojů (rok 1946).

Na úvod

Základem sběratelství výplatních otisků jsou nařízení poštovní správy pro jejich provoz v poštovním provozu. Podmínky leccos vysvětlují.

Dnes zveřejňuji podmínky, které platily po osvobození v roce 1946. Účastníkem vztahu s poštovní správou byl první čs. uživatel Živnostenská banka.

Podmínky pro používání výplatních strojů.

(1) Je dovoleno používat jen výplatních strojů, jejichž používání ministerstvo pošt dovolilo. Kapovat je lze jen u firem, které poštovní správa vyhlásí, a to přímo, bez účasti pošty. S výplatními stroji může odesílatel své zásilky vyplácet a ordážet denním razítkem. Výplatního stroje se smí používat, až když k tomu dala pošta svolení.

(2) Výplatním strojem lze zapravovat veškeré poštovní a telegrafní poplatky, které je jinak možno účtovat výplatními známkami; jsou to zejména poplatky:

a) za obyčejné a doporučené listovní zásilky a za cenná psaní a cenné krabice, pokud se k tomu hodí svým tvarem a obalem;

b) za balíkové zásilky (na horním okraji zadní strany poštovní průvodky).

c) za poštovní poukázky (na horním okraji zadní strany hlavního díla).

d) za telegramy a telegrafické poukázky vnitřního styku (na rubu), za telegrafické poukázky do ciziny na listek papíru, který se odevzdá s průkazem k telegrafické poukázce u poštovní přepážky.

e) za letákové poštovní zásilky na seznamu.

f) za noviny, jimiž byla povolena účast na poštovní novinové službě;

g) za náhradní podací stvrženku a za zvláštní podací potvrzení (na stvrženku nebo na potvrzení).

h) za podávání zapsaných zásek po úředních hodinách u přepážky (na zvláštním listu).

i) za žádosti o zaslání zásek zpět nebo o změnu adresy (na žádosti).

Všickne-li pochybnosti, rozhodne příslušný poštovní úřad. Na letákových poštovních zásilkách nesmí být otiskem výplatního razítka zasaženo označení „Letáková zásilka“; toto ozna-

čení nesmí být proto na zásilkách vyznačeno tak, aby nemohlo být otiskem zasaženo.

(3) **Odpovědní zásilky.** K zásilkám vnitřního styku se mohou připojovat vyplacené obálky nebo dopisnice, aby jich příjemce použil pro odpověď. Na obálkách, na hofcích okrajů uprostřed, na dopisnicích pod označením „Dopisnice“ nebo na „jímém vyhrazeném místě, není-li na dopisnici toto označení, musí být barevně podtržena nebo zarámována poznámka „Odpověď“. Adresa musí být tištěna a musí souhlasit s označením používatele ve výplatním otisku (adresy tištěné adresním strojem, průvodným razítkem, jiným rozmnožovacím způsobem než tiskem nebo napsané psacím strojem nejsou dovoleny). Obsahuje-li výplatní otisk zkrácenou odesílatelovu adresu nebo heslo, musí být celá adresa vytištěna v závorkách. Používání k odpovědním zásilkám okénkových obálek není dovoleno.

b) **Objednací listky.** Jako odpovědní dopisnice označí se zevně i dopisnice určené pro objednávku, jež odesílatel připojuje k akvizitním zásilkám nebo jinak libovolně rozdává zákazníkům.

c) **Zpáteční zásilky.** K zásilkám vnitřního styku lze připojovat také vyplacené průvodky k balíkovým zásilkám nebo adresní listky, jichž mohou příjemci používat k zaslání zboží zpět v balíkové zásilce. Průvodky a adresní listky musí být označeny poznámkou „Zpáteční zásilka“; na průvodkách musí být tato poznámka na hlavním díle.

Majitelé výplatních strojů, kterým dodává balíky atd. jiný než jejich podávací poštovní úřad, odešlou balíkovému dodavci poštovnímu úřadu prostřednictvím podávacího poštovního úřadu vzory otisků svých výplatních strojů, aby dodávací úřad mohl zkoušet výplatní otisky na zásilkách docházejících zpět.

(4) Na listovní zásilky, vyjímaje cenná psaní, lze lepit listky s příjemcovou adresou a s výplatním a denním razítkem. Listky, na nichž není adresa, nůž je jen výplatní a denní razítka, smí se lepit na zásilky jen výjimečně se souhlasem poštovního ředitele. Odůvodněné žádosti o takové povolení třeba podávat u místního podávacího poštovního úřadu.

(5) Není dovoleno otiskovat výplatním otiskem bez výplatní hodnoty (s hodnotou 00) zásilky dopravované nevyplacené nebo vlastními pošty.

(6) Majitel výplatního stroje kupuje od svého dohlédacího poštovního úřadu výplatní proutky v hodnotách, na něž je jeho stroj seřízen. Může zakoupit několik proutků do zásohy, musí

jich však používat v pořadí čísel, jež jsou na nich vytištěna. Další výplatní proužky poštovní úřad prodá, jen předloží-li mu majitel stroje proužky použité. Poštovní úřad vystřihne při tom z předchozího použitého proužku jedno z čísel vytištěných na přední straně a odevzdá je tomu, kdo proužek přinesl, jako doklad o přijetí. Je-li třeba odebrat nové výplatní proužky nebo vrátit proužky použité, nutno poštovnímu úřadu předložit „Průkaz výplatních proužků po Kčs..... pro výplatní stroj č....“; poštovní úředník v něm stvrdí odběr i vrácení. Za použité výplatní proužky, jež by poště nevrátil, odpovídá majitel stroje nezkrácenou částkou jejich výplatní hodnoty. Výplatní proužky jsou nepřenositelné; nelze je proto postoupit jinému majiteli výplatního stroje. Za ztracené výplatní proužky neposkytuje pošta náhradu.

(7) Obálky objemných listovních zásilek je účelné orážet před naplněním, obálky cenných psaní před zapečetněním. Barevných obálek (zejména červených), na nichž nejsou výplatní otisky dosti zřetelné, nesmí se používat.

Má-li se orazit výplatními stroji větší počet tiskovin, obchodních papírů nebo ukázek zboží, o nichž je pochybnost, vyhovují-li zasilacím podmínkám, doporučuje se dotázat se napřed poštovního úřadu, vyhovují-li poštovnímu řádu a jiným poštovním předpisům.

Na každé zásilce má být zpravidla jediný výplatní otisk. Neměly by však být zásilky zcela vyplaceny, lze přidat další otisk, není-li to na újmou zřetelnosti adresy a poštovních záznamů. Oba otisky se nesmějí navzájem zakrývat, a to ani z části. Jinak se doplní scházející výplatné výplatní známkou. Nalepí-li se známky nebo otisknou-li se výplatní otisky výjimečně ze zvláštního důvodu na zadní stranu obálky atd., musí být na přední straně nápadná poznámka „Známky vzadu“ nebo „Výplatní otisk vzadu“.

Na poštovních poukázkách a průvodkách vyznačí odesílatel poznámku „Výplatní otisk vzadu“ v místě určeném pro výplatní známky.

Za správný otisk denního razítka na obyčejných listovních zásilkách je odpověden odesílatel sám. Újmy, jež by vznikly z nesprávného denního razítka odesílateli nebo příjemci, po př. někomu jinému, nepřičítají se proto na vrub poště.

(8) Zásilky, orážené výplatním strojem a srovnané adresami navrch, odevzdávají se u přepážky podacího poštovního úřadu. O odchylkách od tohoto způsobu, na př. o podávání také u jiných poštovních úřadů nebo služeben v témž místě nebo u vlakových

pošt nebo do poštovních schránek, je nutné se dohodnout s podacím poštovním úřadem. Podávat v sousedních poštovních místech lze jen se svolením poštovního ředitelství. To je může udělit s podmínkou, že všechny zásilky, pokud mezi místy neplatí podle poštovního řádu místní výplatné, budou vyplaceny hodnotami výplatného stanoveného pro další dopravu. Kde toho poštovní služba vyžaduje, mohou poštovní úřady požadovat, aby majitel stroje vkládal zásilky do sběrných obálek (viz násl. odstavce) nebo do svazků s červenou páskou.

Do poštovních schránek smějí se zásilky vyplacené výplatními stroji vkládat jen výjimečně, je-li to naléhavě odůvodněno. Zásilky se vloží do červené sběrné obálky, označené na hoření okrají velkými písmeny poznámkou „Ihned otevřít!“ a napříč, od spodního levého rohu k hornímu pravému rohu, slovy „Výplatní otisky“; nebo se zásilky sváží ve svazek opatřený červenou páskou podobně označenou jako obálka. Hodlá-li majitel výplatního stroje vkládat zásilky do poštovní schránky, kterou nevybírá místní podací poštovní úřad, musí se s místním podacím úřadem dohodnout, aby ten o tom mohl zpravit poštovní úřad, který schránku vybírá.

(9) Poplatky za neodeslané zásilky vyplacené otisky výplatních strojů pošta na žádost uhradí, neuplynuly-li ode dne vyznacného v denním razítku na zásilkách víc než dva pracovní dny do dne žádosti a odevzdá-li se jí celá obálka atd.

Poplatky na pouhých adresních listech a prázdných listech, na nichž je jen výplatní a denní razítko (viz pod 4 a 14), hradí pošta, jen když listy ještě nebyly nalepeny na zásilky. Za negativní otisky razítka (s obráceným obrazem) nelze požadovat úhradu poplatků.

O úhradu poplatků se žádá měsíčním „Průkazem úhrad“, jehož formulář vydává poštovní úřad a v němž poštovní úředník stvrzuje majiteli během měsíce jednotlivé zápisy; přílohy (obálky atd.) si při tom vždy ponechá. Majitel stroje předkládá pak uzavřený průkaz každého 25. dne v měsíci poštovnímu úřadu a ten jej přezkouší a úhrnnou částku překáže majiteli na šekový účet nebo jí vyplatí v hotovosti na stvrzení v průkazu. Je-li za zvláštních okolností nutné žádat o úhradu během měsíce, může se tak stát jen zvláštní žádostí. Částky podle opožděně předložených průkazů se uhradí 25. dne příštího měsíce; podle průkazů předložených později než po třech měsících se neuhrazují vůbec.

Poplatky za odpovědní zásilky (psaní, dopisnice, poštovní průvodky nebo adresní listy), kterých příjemci nepoužili, se neuhrazují, až na poplatky za odpovědní dopisnice, nejsou-li

odděleny od zpět došlého nedoručeného prvního dílu dopisnice (určeného původnímu příjemci).

(10) Strojem se smíjí vyplácet zásadně jen zásilky majitelovy nebo jeho firmy. Výjimečně jim lze vyplácet i zásilky několika firem, patří-li témuž majiteli a jsou-li v témž místě.

Majitelé hotelů a pod. v letoviscích mohou vyplácet svým strojem zásilky svých hostů. Také živnostenské podniky, vyrábějící zboží, tiskoviny atd. pro jiné firmy (na příkaz) — převzaly-li též jeho výpravu a podávají-li je k dopravě poštou — mohou je vyplácet svým vlastním strojem. Je-li na zásilce uveden také příkazce, platí pak on za odesílatele.

(11) Návrhy na znění razítek dlužno obstarat jen u firmy, která stroj dodala, a štočky razítek dát vyrobít a do stroje namontovat jen touto firmou. V razítku budiž jméno majitelovo nebo jeho firmy. Zvlášť výjimečně může být v dohodě s poštovním ředitelstvím uvedeno v razítku místo znění firmy její heslo nebo znění zkrácené.

Používá-li výplatního stroje několik firem společně (viz pod 10), musí být v razítku označení společného odesílatele, třeba heslem, smluveno s poštovním ředitelstvím; místo hesla může být v razítku znění „Poštovní příhrádka č.“, pokud firmy používají příhrádky společné. Může také používat se svolením poštovního ředitelství vyměnitelných štoček se zněním takových firem.

Kromě denního razítka mohou být v místě k tomu určeném zobrazeny výrobní známky, označení zboží atd., jakož i reklamní dodatky, pokud nejsou na tjmu poštovním zařízením.

Základní čára celého otisku nesmí nijak zasahovat níž než 40 mm od horního okraje zásilky. Označení odesílatele a reklamní dodatky buďtež provedeny zásadně normálním písmem (antikvou) a tak, aby působily příznivě. Texty musí být, než se jich ve stroji použije, schváleny poštovním ředitelstvím. Ministerstvo pošt je oprávněno schválení odvolat.

(12) Majitel nesmí výplatní stroj někomu pronajímat. Prodat výplatní stroj smí jen firmě, od níž jej koupil, nikoli však jinému živnostníku. Prodej musí ihned oznámit dosavadnímu podávajícímu poštovnímu úřadu.

(13) Padělání otisků výplatního stroje, padělání výplatních proužků a opětné použití výplatních otisků a použitých výplatních proužků se trestá podle vládního nařízení ze dne 24. srpna 1939, č. 244 Sb., o ochraně poštovních známek.

Majitel výplatního stroje je poště odpovědný za škody, které by jí mohly vzniknout zneužitím stroje.

Zkraňuje-li majitel stroje poшту na poplatech nebo nedbá-li jinak těchto podmínek, má pošta právo, nehlédíc k trestnímu stíhání, odvolat ihned nebo ve lhůtě povoleni používat stroje a požadovat, aby majitel odvedl razítko (viz pod 15).

(14) Obvyčejné listovní zásilky, podané k poštovní dopravě jiného dne než uvedeného v otisku denního razítka, neodešlou se, nýbrž se vrátí zpět odesílateli. Rovněž se mu vrátí zásilky, na nichž je otisk denního a výplatního razítka na zvláštním listku nalepeném na obálce, křížové pásce nebo na adresním listku, ledaže používání takových listků povolilo poštovní ředitelství (viz pod 4).

(15) Výplatní a denní razítko a klíč k pojistnému zámku jsou majetkem pošty, klíč pak se u ní trvale uschovává. Razítková barva se smí kupovat jen u dodavatelů, které stanoví pošta. K otiskům na zásilky novin, jimž byla povolena účast na poštovní novinové službě, používá se barvy modré, k otiskům na všechny ostatní zásilky barvy červené.

(16) Poštovní úřad je oprávněn dát kdykoli stav počítadla stroje zkontrolovat v době zaměstnání v místnostech používatele.

(17) Výplatní stroje pro ruční pohon nesmí se pohánět elektricky.

(18) Jakýkoli zásah klíčem, nářadím atd. do výplatního stroje je zakázán. Pojistné zámky a papírové plomby s barevným podtiskem nesmí být poškozeny.

Stroj musí být uveden v činnost jen za účasti příslušného poštovního úřadu firmou, která jej dodala, nebo jejím nejbližším zástupcem. Tuto firmu a poštovní úřad je nutné uvědomit ihned o závadách.

Také odklizení každé závady a nepravdivosti nutno hlásit ihned poštovnímu úřadu, aby mohl zjistiti stav počítadla před i po uvedení stroje v opětnou činnost. Pošta si vyhrazuje, že vybere dodatečně poplatky, kdyby je snad počítadlo neúčtovalo.

(19) Stroj se musí občas čistit a mazat, aby otisky byly čisté a zřetelné. Pošta může odmítnout zásilky s nedostačujícími otisky. Vnější části stroje, tiskací zařízení, barvicí zařízení a pryžové válce v tiskacím stolku mohou čistit a mazat majitelé výplatních strojů, kdežto vnitřní části jen mechanici firmy, která stroj dodala, za účasti úředníka poštovního úřadu.

(20) Pošta má právo tyto podmínky měnit a požadovat změnu jednotlivých částí razítka, i co do rozměrů, vyžaduje-li to poštovní služba. Změny jsou závazné pro majitele všech výplatních strojů; majitelé budou o nich zpravováni.